

ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Πλάτων, Πρωταγόρας, 322a-322d

Ἐπειδὴ δὲ ὁ ἄνθρωπος θείας μετέσχε μοίρας, πρῶτον μὲν διὰ τὴν τοῦ θεοῦ συγγένειαν ζῶων μόνον θεοὺς ἐνόμισεν, καὶ ἐπεχείρει βωμούς τε ἰδρύεσθαι καὶ ἀγάλματα θεῶν ἔπειτα φωνὴν καὶ ὀνόματα ταχὺ διηρθρώσατο τῇ τέχνῃ, καὶ οἰκήσεις καὶ ἐσθῆτας καὶ ὑποδέσεις καὶ στρωμνὰς καὶ τὰς ἐκ γῆς τροφὰς ἠὔρετο. Οὕτω δὴ παρεσκευασμένοι κατ' ἀρχὰς ἄνθρωποι ὤκουν σποράδην, πόλεις δὲ οὐκ ἦσαν· ἀπώλλυντο οὖν ὑπὸ τῶν θηρίων διὰ τὸ πανταχῆ αὐτῶν ἀσθενέστεροι εἶναι, καὶ ἡ δημιουργικὴ τέχνη αὐτοῖς πρὸς μὲν τροφήν ἱκανὴ βοηθὸς ἦν, πρὸς δὲ τὸν τῶν θηρίων πόλεμον ἐνδεής —πολιτικὴν γὰρ τέχνην οὐπω εἶχον, ἧς μέρος πολεμική— ἐζήτουν δὴ ἀθροίζεσθαι καὶ σώζεσθαι κτίζοντες πόλεις· ὅτ' οὖν ἀθροισθεῖεν, ἠδίκουν ἀλλήλους ἅτε οὐκ ἔχοντες τὴν πολιτικὴν τέχνην, ὥστε πάλιν σκεδαννύμενοι διεφθείροντο. Ζεὺς οὖν δεισας περὶ τῶ γενέει ἡμῶν μὴ ἀπόλοιτο πᾶν, Ἑρμῆν πέμπει ἄγοντα εἰς ἀνθρώπους αἰδῶ τε καὶ δίκην, ἵν' εἶεν πόλεων κόσμοι τε καὶ δεσμοὶ φιλίας συναγωγοί. Ἐρωτᾷ οὖν Ἑρμῆς Δία τίνα οὖν τρόπον δοίη δίκην καὶ αἰδῶ ἀνθρώποις· «Πότερον ὡς αἱ τέχναι νενέμνται, οὕτω καὶ ταύτας νείμω; νενέμνται δὲ ὧδε· εἶς ἔχων ἰατρικὴν πολλοῖς ἱκανὸς ἰδιώταις, καὶ οἱ ἄλλοι δημιουργοί· καὶ δίκην δὴ καὶ αἰδῶ οὕτω θῶ ἐν τοῖς ἀνθρώποις, ἢ ἐπὶ πάντας νείμω;» «Ἐπὶ πάντας», ἔφη ὁ Ζεὺς, «καὶ πάντες μετεχόντων· οὐ γὰρ ἂν γένοιτο πόλεις, εἰ ὀλίγοι αὐτῶν μετέχοιεν ὥσπερ ἄλλων τεχνῶν· καὶ νόμον γε θὲς παρ' ἐμοῦ τὸν μὴ δυνάμενον αἰδοῦς καὶ δίκης μετέχειν κτείνειν ὡς νόσον πόλεως».

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A1.

α. Να γράψετε τον αριθμό που αντιστοιχεί σε καθεμιά από τις παρακάτω περιόδους λόγου και δίπλα σε αυτόν τη λέξη «**Σωστό**», αν είναι σωστή, ή τη λέξη «**Λάθος**», αν είναι λανθασμένη, με βάση το αρχαίο κείμενο (μονάδες 3) και να τεκμηριώσετε κάθε απάντησή σας γράφοντας τις **λέξεις/φράσεις** του αρχαίου κειμένου που την επιβεβαιώνουν (μονάδες 3):

1. Οι τεχνικές γνώσεις προσέφεραν τα αναγκαία όπλα στον άνθρωπο προκειμένου να αντιμετωπίσει τα θηρία.
2. Οι άνθρωποι επιδίωκαν να χτίζουν πόλεις, αν και δεν ήταν κάτοχοι της πολιτικής τέχνης.
3. Η ιατρική αποτελεί τέχνη την οποία κατέχουν όλοι οι άνθρωποι ανεξαιρέτως.

β. Ποια εντολή έδωσε ο Δίας στον Ερμή και ποια στους ανθρώπους; (μονάδες 4)

Μονάδες 10

B1. αϊδώς, δίκη: Ποιο είναι το περιεχόμενο καθεμιάς έννοιας; Γιατί θεωρούνται «*πόλεων κόσμοι τε και δεσμοί φιλίας συναγωγοί*»;

Μονάδες 10

B2.

ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Ζαν Ζακ Ρουσό, Το κοινωνικό συμβόλαιο

Ο Ρουσό διατυπώνει τη δική του πρόταση για το κοινωνικό συμβόλαιο ως μια συμφωνία που υπογράφουν με πλήρη επίγνωση άτομα ίσα μεταξύ τους: μέσω αυτής, την «πολιτική» κοινωνία ορίζουν θεσμοί που εξασφαλίζουν τη δικαιοσύνη και η φυσική ελευθερία αντικαθίσταται από την ηθική ελευθερία.

Διατυπώνω την υπόθεση ότι φτάνει κάποια στιγμή που τα εμπόδια, με την αντίστασή τους, ξεπερνούν τη φυσική ισχύ που κάθε άτομο μπορεί να διαθέτει για την αυτοσυντήρησή του στη φυσική κατάσταση. Τότε αυτή η πρωτόγονη κατάσταση δεν είναι δυνατό να διατηρηθεί, και το ανθρώπινο γένος θα είχε εκλείψει, αν δεν άλλαζε τον τρόπο διαβίωσής του. [...] Πλην όμως, καθώς οι άνθρωποι δεν μπορούν να δημιουργούν καινούργιες μορφές φυσικής ισχύος, αλλά μόνο να συνενώσουν και να καθοδηγήσουν τις ήδη υπάρχουσες, δεν έχουν άλλον τρόπο για τη διαφύλαξη της ζωής παρά να ενωθούν σχηματίζοντας ένα σύνολο δυνάμεων που να μπορεί να υπερνικά τις αντιστάσεις, να θέτει σε κίνηση τις δυνάμεις αυτές με ένα μονάχα κίνητρο και να τις κάνει να ενεργούν εναρμονισμένα.

(από το σχολικό βιβλίο της Φιλοσοφίας)

Έχει ειπωθεί από ορισμένους μελετητές ότι ο Πρωταγόρας διατυπώνει στον μύθο του για πρώτη φορά την έννοια του «κοινωνικού συμβολαίου». Αφού μελετήσετε το παραπάνω παράλληλο κείμενο του Ζαν Ζακ Ρουσό, να επιβεβαιώσετε τον παραπάνω ισχυρισμό αξιοποιώντας στοιχεία και από τα δύο κείμενα (αρχαίο διδαγμένο και παράλληλο κείμενο).

Μονάδες 10

B3. Να γράψετε τον αριθμό που αντιστοιχεί σε κάθε όνομα της στήλης Α και δίπλα το γράμμα της στήλης Β που αντιστοιχεί στη σωστή φράση.

A	B
1. Θεόφραστος	α. κατήγορος του Σωκράτη
2. Δημόκριτος	β. ίδρυσε αριστοτελική σχολή με το όνομα
3. Άνυτος	Περίπατος

4. Χαρμίδης	γ. τύραννος των Συρακουσών (405-367 π.Χ.)
5. Διονύσιος Α΄	δ. ατομικός φιλόσοφος του 5 ^{ου} /4 ^{ου} αι. π.Χ. ε. θεός του Πλάτωνα

Μονάδες 10

B4. Για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις του αρχαίου διδαγμένου κειμένου να γράψετε μία περίοδο λόγου στη Νέα Ελληνική, όπου η συγκεκριμένη λέξη να χρησιμοποιείται **με διαφορετική σημασία** από αυτήν που έχει στο αρχαίο κείμενο: **θείας, ένόμισεν, διεφθείροντο, κόσμοι, συναγωγί.** Μπορείτε να τη χρησιμοποιήσετε **σε οποιαδήποτε μορφή της (μέρος του λόγου, πτώση, αριθμό, γένος, έγκλιση, χρόνο).**

Μονάδες 10